

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті
Философия және саясаттану факультеті
«6D012300-Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану»
мамандығының PhD докторанты Кожабергенова Гаухардың
«Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік
педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің ғылыми
негіздері» атты диссертациялық жұмысына

ПІКІР

1. Зерттеудің өзектілігі мен оның жалпы ғылыми және жалпы мемлекеттік бағдарламалармен (ғылым мен техниканы дамыту және практика сұраныстарымен) байланысы

Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық, рухани-мәдени жаңаруы, қоғамдағы өзгерістер жоғары білім беру жүйесіндегі болашақ мамандарды даярлауға ерекше талаптар қояды. Себебі, мемлекетіміздің дамуының негізгі бағыттары «Қазақстан – 2050» стратегиясында жан-жақты талданып, кәсіби мамандардың әлемдік бәсекеге қабілеттілігін жетілдіру арқылы, адам капиталының сапасын жақсарту міндеттері айқындалған.

Сондай-ақ, бәсекеге қабілетті мамандарды білім саласындағы озық әлемдік тәжірибелерге сәйкес даярлау және мемлекеттің индустриялық – инновациялық дамыту міндеттерін, еңбек нарығының қажеттіліктерін қанағаттандыру жылдам өзгеретін әлемде жетістікке жетуді қамтамасыз ететін, білім алуға сұраныстары жоғары, кәсіби мамандар дайындау өте өзекті мәселе. Осы міндеттерді жүзеге асыру мақсатында Қазақстан Республикасының «Білім» бағдарламаларында, «Ғылым туралы» Заңында мемлекеттік саясаттың басты принциптері ретінде жеке адамның шығармашылық әлеуетін дамыту жолдарына ерекше назар аударылып «...кәсіби міндеттерін дербес әрі шығармашылық тұрғыда шешуге, кәсіби қызметтің тұлғалық және қоғамдық маңызын түсінуге, оның нәтижелері үшін жауап беруге қабілетті, кәсіби құзыретті жеке тұлғаны, бәсекеге қабілетті маман қалыптастыруды қамтамасыз ететін білім беруді басқарудың тиімді жүйесі құрылатын болады...» деп атап көрсетілген.

Олай болса, білім беру саласының негізгі мақсаты білім-ғылым негізінде дербес, ғылыми шығармашылық әлеуеті жоғары және кәсіби білікті, ақпаратты тез меңгеретін, жылдам өзгеріп жатқан заман талабына сай мамандарды даярлау болып табылады.

Соның ішінде әлеуметтік педагогтің тұлғалық сипатына, кәсіптік шеберлігіне ерекше көңіл бөлу керек екені күмән тудырмайды, өйткені, оның еңбегінің нәтижесіне жеке тұлғаның, бүкіл халықтың, қоғамның тағдыры тікелей байланысты.

Осы тұрғыдан алғанда Г.Е. Кожабергенованың «Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің ғылыми негіздері» атты (PhD) философия

докторы ғылыми дәрежесін алу үшін даярлаған диссертациясының тақырыбы бүгінгі әлемдік бәсекеге қабілетті мамандарды даярлауда өте көкейкесті болып табылады.

2. Диссертацияға қойылатын талап деңгейіндегі ғылыми нәтижелері

Зерттеу жұмысының нәтижесінде Г.Е.Кожабергенова төмендегідей жаңа да өзекті ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

Біріншіден, отандық және алыс-жақын шетелдік ғалымдардың философиялық, педагогикалық-психологиялық, әлеуметтік-педагогикалық зерттеулерінің теориялық-әдіснамалық мазмұнына жан-жақты талдау жасай келіп, «оқу сапасы», «оқу-әдістемелік қамтамасыз ету» түсініктеріне берілген анықтамаларды нақтылай отырып, өзінің зерттеу тақырыбына сәйкес осы ұғымдарға авторлық анықтамасын берген. Сонымен қатар, осы ұғымдардың өлшемдері мен белгілері бойынша жіктеме жасаған.

Екіншіден, Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби дайындығының сапасын заманауи талапқа сәйкес қалыптастыруды қамтамасыз етудің ғылыми негіздерін, әдіснамалық тұғырларын ғылыми әдіснамасының философиялық, жалпы ғылыми және нақты ғылыми деңгейлеріне сәйкес анықтап, құрылымдық-мазмұндық үлгісін құрастырған.

Үшіншіден, ҚР-ң жоғары білім беру саласында әлеуметтік педагогтарды кәсіби даярлығын қалыптастыру бойынша Мемлекеттік нормативтік құжаттарға талдау жасай келіп, кәсіби құзыреттіліктерді нақтылаған және жұмыс берушілердің сұранысы бойынша қоғамның әлеуметтік саласын кәсіби мамандармен қамтудың ерекшеліктерін айқындаған.

Төртіншіден, Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің ғылыми негіздерін талдауда болашақ әлеуметтік педагогтардың кәсіби әлеуетін қалыптастыруға ықпал ететін ұйымдастырушылық-педагогикалық, педагогикалық-психологиялық шарттарды айқындаған және болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің құрылымдық-мазмұндық моделін жасаған. Болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің әдістемесін жасап, тәжірибеге ұсынған.

3. Ізденушінің диссертацияда тұжырымдалған әрбір нәтижесінің тұжырымдары мен қорытындыларының негізделуі және шынайылық дәрежесі

Бірінші ғылыми нәтиженің негізділігі мен шынайылығы ізденушінің зерттеу аясында отандық және алыс-жақын шетелдік ғалымдардың философиялық, педагогикалық-психологиялық, әлеуметтік-педагогикалық зерттеулерінің теориялық-әдіснамалық мазмұнына жан-жақты талдау жасай келіп, «оқу сапасы», «оқу-әдістемелік қамтамасыз ету» түсініктеріне берілген

анықтамаларды нақтылай отырып, өзінің зерттеу тақырыбына сәйкес осы ұғымдарға авторлық анықтама беруімен және сол ұғымдардың өлшемдері мен белгілері бойынша жіктеме жасауымен негізделіп, дәлелденеді.

Екінші ғылыми нәтиженің негізділігі мен шынайылығы ізденушінің болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын арттыруда әдіснамалық тұғырларын ғылым әдіснамасының философиялық, жалпы ғылыми және нақты ғылыми деңгейлеріне сәйкес анықтауымен және Болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді талдауымен негізделіп, дәлелденеді.

Үшінші ғылыми нәтиженің негізділігі мен шынайылығы ҚР әлеуметтік педагогтарды даярлау бойынша Мемлекеттік нормативтік құжаттарға талдау жасай келіп, кәсіби құзыреттіліктерді нақтылауымен және жұмыс берушілердің сұранысы бойынша болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуде кәсіби мамандармен қамтудың ерекшеліктерін айқындауымен негізделіп, дәлелденеді.

Төртінші ғылыми нәтиженің негізділігі мен шынайылығы. Болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуді ұйымдастыруда педагогикалық-психологиялық шарттарын айқындауымен және болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің құрылымдық-мазмұндық моделін жасап, *тұжырымдамалық, мазмұндық-технологиялық, когнитивтік, эмоциональдық-құндылықтық, іс-әрекеттік* компоненттерді, *өлшемдер мен көрсеткіштерді, деңгейлерді* айқындауымен негізделіп, дәлелденеді.

4. Ізденушінің диссертациясында тұжырымдалған әрбір ғылыми нәтиже (қағида) мен қорытындының жаңашылдық деңгейі

Зерттеу жұмысы мақсатына орай ізденуші Кожабергенова Гаухар Есенбаевнаның әрбір ғылыми нәтижесінің тұжырымдары мен қорытындылары жаңалық дәрежесімен сипатталады.

Бірінші ғылыми нәтиже жаңа. Себебі докторант, философия, психология, педагогика, әлеуметтік педагогика ғылымдары интеграциясы тұрғысынан «оқу сапасы», «оқу-әдістемелік қамтамасыз ету» түсінігінің мәні мен мазмұнын теориялық-әдіснамалық тұрғыда нақтылаған. Бұл жоғары мектептегі педагогика, әлеуметтік педагогика, психология пәндерінің теориялық-әдіснамалық, практикалық мазмұнын толықтырады.

Екінші ғылыми нәтиже де жаңа. Өйткені, болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуде әлеуметтік педагогтардың әдіснамалық тұғырларын ғылым әдіснамасының философиялық, жалпы ғылыми және нақты ғылыми деңгейлеріне сәйкес анықтай келіп, педагогикалық орта, интеграция, жүйелілік, ізгілендіру, диалогтық, рефлексивтілік ұстанымдарды негізге алған. Бұл әрине зерттеушінің философиялық ілімдерді; жүйелілік, аксиологиялық, құзыреттілік тұғырларды; тұлғаның әлеуметтік кәсіби бағыттылық, кәсіби өзін-өзі анықтау, өздігінен білім алу, өзін-өзі тәрбиелеу тұжырымдамаларына ғылыми-мазмұндық

тұрғыда сипаттама жасауы қоғамның барлық саласына қатысты даярланып жатқан болашақ мамандарды кәсіби даярлауға септігін тигізеді.

Үшінші нәтиже жаңа. Олай дейтін себебіміз, әлеуметтік педагогтарды даярлау бойынша Мемлекеттік нормативтік құжаттарға талдау жасай келіп, жұмыс берушілердің сұранысы бойынша қоғамның әлеуметтік саласын кәсіби мамандармен қамтамасыз етудің ерекшеліктерін айқындаған. Бұл өз кезегінде «Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» мамандығы бойынша бакалавр, магистратура, докторантура деңгейлері бойынша болашақ мамандарды даярлауға қажетті нормативтік құжаттардың мазмұнын қоғам талабына сәйкес одан әрі жаңартуға мүмкіндік береді.

Төртінші ғылыми нәтиже де жаңа. Себебі, болашақ әлеуметтік педагогтарды оқу әдістемелік қамтамасыз етудің педагогикалық шарттарын айқындауы және құрылымдық-мазмұндық моделін жасап оның *тұжырымдамалық, мазмұндық-технологиялық, бағалау-критерийлік* блоктары мен *когнитивтік, эмоциональдық-құндылықтық, іс-әрекеттік* компоненттерін, өлшемдер мен көрсеткіштерін, жоғары, орта, төмен деңгейлерін айқындаған.

5. Алынған нәтижелердің практикалық және теориялық маңыздылығы

Диссертанттың жұмысы әлеуметтік өзекті мәселердің шешімін табуға ықпалын тигізеді. Себебі зерттеу жұмысында қазіргі қоғамда көкейкесті мәселелердің бірі бәсекеге қабілетті мамандар даярлау арқылы адам капиталының сапасын арттыру жүйесі қарастырылған.

Зерттеу жұмысының нәтижелері педагогика мен әлеуметтік педагогика, өзін-өзі тану, психология ғылымдары үшін маңызы бар. Өйткені мұнда бүгінгі қоғам талабына сай қазіргі заманның өзгермелі жағдайларына жылдам бейімделе алатын маман даярлауда болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуде тиімділігі зерделенген.

6. Диссертацияның негізгі қағидасының, нәтижесінің тұжырымдары мен қорытындыларының жариялануына растама

Диссертацияның негізгі идеялары, қағидалары, тұжырымдары мен қорытындысы, мазмұны мен нәтижелері ізденушінің «Болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету негіздері» тақырыбындағы монографиясында, 8 ғылыми мақалаларында көрініс тапқан, соның ішінде 1 мақала импакт-факторлы журналда жарық көрген.

7. Диссертация мазмұнындағы және рәсімделуіндегі кемшіліктер мен ұсыныстар

Ғылыми жұмыстың құнды идеялары басым болғанымен, төмендегідей кемшіліктер де кездеседі:

1. зерттеу шеңберінде отандық ғалымдардың жұмыстары еліміздің әлеуметтік ерекшелігі тұрғысынан талданып, мәселеге қатысты салыстырмалы сараптау мәліметтері келтірілгенде, диссертациялық жұмыстың маңыздылығы арта түсер еді;
2. зерттеу жұмысында әлеуметтік педагогты кәсіби даярлауда әлеуметтік педагогиканың деонтологиялық негіздері ескерілмегені өкінішті;
3. диссертацияда болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етуде олардың болашақ мамандығына сай жеке тұлғалық психологиялық ерекшеліктері толығырақ ашылғанда жұмыс нәтижесі артар еді;
4. диссертациялық жұмыста білім беру мекемелері деңгейіндегі сапалы оқытудың негізгі өлшемдері жұтаң, 4 бөліктен ғана тұрады;
5. диссертацияда қайталаулар, техникалық, пунктуациялық, орфографиялық қателер кездеседі.

Аталған ескертпелер диссертациялық жұмыстың құндылығына нұқсан келтірмейді

8. Диссертация мазмұнының Ғылыми дәреже беру ережелерінің талаптарына сәйкестігі

Жоғарыда көрсетілген кемшіліктер мен ескертпелер ізденушінің зерттеу жұмысы нәтижелерінің ғылыми-теориялық және практикалық құндылығын төмендетпейді. Автор алдына қойған міндеттердің шешімін толық таба білген. Ұсынылып отырған жұмыста бүгінгі күннің талабына сәйкес теориялық-әдіснамалық және практикалық мәні жоғары ғылыми мәселе өз шешімін тапқан. Ізденуші Г.Е. Кожабергенованың «**Университеттік білім беру жүйесінде болашақ әлеуметтік педагогтарды оқыту сапасын оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің ғылыми негіздері**» тақырыбында орындалған докторлық диссертациясы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау Комитетінің «Ғылыми дәрежелер беру ережелерінің» талаптарына сәйкес келеді.

Ізденуші Гаухар Кожабергеноваға 6D012300 - «Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» мамандығы бойынша (PhD) философия докторы ғылыми дәрежесін беруге болады деп есептеймін.

**Ресми рецензент, п.ғ.д.,
профессор Л.Н. Гумилев атындағы
Еуразия ұлттық университеті**

Г.Е. Кожабергенова

К.М. Кертаева

